

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának lapja
és a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola „színes” hírei

CSÍPÓS HAJNALON

Most már, ha megindul a szél,
egy-egy levél is útra kél,
azt hinnéd, szíromlevelek,
és a nyár játszik még veled,

pedig már ősz ez, kora-ősz,
a hulló hajnal rád esőz,
nedves a fű, fa, harmatos,
s csípősek már a hajnalok.

Döbbsenten állsz. hát vége már,
elillan a tavasz, a nyár?
Alig éltél, – már itt az ősz,
hajadban egyre több az ősz

hajszál: az őszi fák között
jajongás indul, eltörött
a napfény tükre, s hallgatag
fénnyel búcsúzkodik a nap.

Ez már az ősz. Csípős, hideg:
fázol, de nem szólsz senkinek,
hiszen ha egy-egy szív megáll,
azért az élet megy tovább.

Télre tavasz jön újra majd,
a száraz ág zölden kihajt,
s ujjong minden a nap alatt.
Csak te leszel a föld alatt.

Ágoston Imre Julián

Szeretett tanárunk Csípős hajnalon c. verse válogatott vers-gyűjteményének gépelt kéziratában található. Ezt a válogatást – amelynek nagyobb része nyomtatásban a Tiszta Kút kötetben jelent meg halála után – Á .J. maga állította össze. A zirci apátságban őrzik Ágoston Julián verseit és egyéb írásait tartalmazó hagyatékot, melyet Ágoston Zsolt Á. J. öccsének, Gézának unokája adott át a Rendnek.

15 ÉVE ALAKULT ÚJRA A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG

Beszélgetés Tárkányi László diáktársunkkal az újraindulásról

1989. április 29-én kelt levélben a volt ciszterci gimnáziumok öregdiákjait *Tárkányi László* és *Urbán Gusztáv* hívták Nagyvenyimbe, a Magyar Ciszterci Diákok Szövetsége alakuló ülésére. A meghívás május 13-ára szólt, melyet valamilyen okból május 20-ra halasztottak. Az öt ciszterci gimnáziumból összegyűlt 88 öregdiák (és 23-an meghatalmazottak útján) újból megalapította a Ciszterci Diákszövetséget.

Diákszövetségünk újjáéledéséről *dr. Balogh Endre* budai diáktársunk írja a *Budai FehérFeketében*: „*Tárkányi Lászlónak* elévülhetetlen érdemei vannak a Diákszövetség újra szervezésében. Lelkessége, szervezőképessége, aktív kreativitása nem ismert lehetlent...”

Emlékezve a 15 évvel ezelőtt történetekre kérdezzük Tárkányi László 1939-ben érettségizett diáktársunkat, mik voltak a nagyvenyimi alapító közgyűlésnek előzményei?

Egy kicsit messzebről kezdem: Szovjet fogságból 1953-ban kerültem elő. Ezután igyekeztem volt osztálytársaimat felkutatni. Budapesten akkor 18-an éltek. Megszerveztük, hogy minden hónapban rendszeresen találkoztunk a Gellért sörözőben. Ez így ment évtizedeken keresztül. De a többi ciszterci osztály is hasonló módon tartotta a kapcsolatot, időnként több ciszterci tanárunk (és a világiak is) részt vettek a találkozókön, de közös szervezetben nem működhattunk.

Veni Sancte-i számunkból az iskola *Színes* oldalai technikai okból kimaradtak

Tárkányi László

1987. február 13-án – ekkor már a párt-állam eresztékei lazulni kezdtek – *Mezey Zoltán* (1939) és *Urbán Gusztáv* (1942) kezdeményezésére 18 egykori Szent Bernát-gimnáziumi diák jött össze a Kiss János altábornagy utcában levő Makk Hetes vendéglőben. Célunk volt a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának újjászervezése, többek között azzal a szándékkal is, hogy iskolánk fennállásának közelgő 300. évfordulóját méltó keretek között megünnepelhessek. Megválasztották az egyesület tisztikarát: engem az egyesület elnökének, és még további 4 tisztségviselőt is megválasztottak. Megbízottuk diáktársunkat *dr. Farkas András* (1938) egri ügyvédet, hogy az így megalakult egyesületet fennálló jogszabályok figyelembe vételével, az egykori alapszabály „korszerűsítése” mellett mielőbb vétesse nyilvántartásba a Heves Megyei Bíróságon.

Ezen az alapító gyűlésen távolabbi célkitűzéseket is – amint azt a jegyzőkönyvben rögzítettük – megfogalmaztunk: munkálkodunk annak érdekében, hogy 2000-ig mind az 5 volt ciszterci gimnázium székhelyén keltsék életre régi minta alapján a Ciszterci Diákszövetség „osztályait”; hogy 2005-ig valamennyi volt egyházi iskola visszaadása megtörténjék, és valamennyi általános és középiskolában heti két órában kötelezően, de választhatóan vezessék be a hittan, ill. erkölcsan oktatását; szorgalmazzuk a keresztény főiskolai egyesületek visszaállítását.

Ezen az alakuló ülésen jegyzőkönyvileg átadták nekem a helyszínen összegyűjtött 10 000 Ft-ot azzal, hogy szervezzem meg az újjáalakult egyesület összejövetelét. Mintegy negyedév múlva meg is tartottuk az első találkozót. Főleg a Budapesten élő egri ciszterci diákok a Dohány utca 23. alatt levő Metró Clubban jöttek össze. Minden hónap 3. keddjén találkozott itt 25–30 Budapesten élő öregdiák, ezenkívül eljött a többi ciszterci gimnázium

egy-két öregdiákja is. Hamarosan híre ment ennek, és pár hónap alatt több mint száz ciszterci öregdiák találkozott egymással, beszélgetve, ismerkedve, és majd minden alkalommal előadások is elhangzottak.

A Heves Megyei Bíróság azonban a megalakult egyesület nyilvántartásba vételét elutasította. *Dr. Kerekes Lajos* és *dr. Chikán Zoltán*, mindketten Egerben laktak, javasolták, hogy Egri Öregdiákok Baráti Társasága néven szélesebb körben alapítsunk egyesületet. Az egyesület 1998. október 1-én tartotta alakuló ülését, tagjai túlnyomó részben a Szent Bernát Gimnázium diákjai voltak. Engem felkértek, hogy a társaság budapesti főtagozatának titkárságát vállaljam el. Ezt elvállaltam.

Közben az eredeti célkitűzésünket figyelembe véve az öt ciszterci gimnázium öregdiákjait összefogó Ciszterci Diákszövetség újjá alakulásán munkálkodtam. Sorban kerestem fel a volt ciszterci iskolákat, miután különböző ismeretség révén kapcsolatot találtam az iskolák öregdiákjaival.

Bajára *Vaskuti Lőrincné* és *dr. Rapcsányi László* öregdiákok révén találtam kapcsolatot. Vaskutiné Margitka segítette elő a találkozást *dr. Zakar Polikárp* ciszterci generális apátúrral is, aki teljes erkölcsi támogatásáról biztosított. A budaiakat *dr. Kerekes Károly* zirci apátúr révén találtam meg. Vele ismeretségem a Pázmány Péter Rk. Hittudományi Akadémián végzett tanulmányaim idejéből származott. Először *dr. Balogh Endrével* kerültem kapcsolatba, és segítségével jutottam a budai volt ciszterci gimnáziumba *dr. Palotás János* igazgató úrhoz, aki támogatóan fogadta terveinket. Felkerestem egri iskolánkat is, beszéltem az akkori igazgatóval, *dr. Nagy Andornéval*, Székesfehérvárra *dr. Kovács Rezső* révén jutottam. Az akkori igazgató *dr. Hári Ferenc* igen partolta terveinket. Később őt választották a székesfehérvári osztály elnökévé. Pécsiékkal *dr. Kelecsényi Gábor* segített a kapcsolatot megtalálni. *Gábor Gyula* és *dr. Vörös Árpád* révén jutottam a Nagy Lajos gimnáziumba.

A szervezőmunkában eddig említetteken kívül részt vett egri diáktársak: *dr. Kollarits Ferenc* (1931), *dr. Székely Tamás* (1939), *Molnár József* (1943), *dr. Molnár István* (1939). Kiemelkedő volt *dr. Szálka Béla* budai diáktársunk segítségével: ő készítette a diákszövetség alapszabályát.

Igen sokan, köztük volt tanáraink közül is, korainak tartották az időt az újjáalakulásra. Ennek hangot adtak még Nagyvenyimben is. Voltak, akik kifejezetten ellenezték. Egyik iskolánk igazgatója kérdezte: – „Kik azok a ciszterek?” Gond volt a közgyűlés helyének kiválasztása is. A sok helyről történt elutasítást követően *dr. Kerekes Károly* apátúr javasolta Nagyvenyimet az alakuló ülés színhelyéül. A közgyűlés levezetőjének kiválasztása is nehézséget okozott, a lemondások miatt Végül is a kiskunfélegyházi Szent László gimnáziumban érettségizett *Érszegi István* és *Kamill* – nem is ciszterci öregdiákok! – segítettek.

Az diákszövetség elnöki tisztséget *dr. Farkas András* vállalta, miután többen is az utolsó napokban mondtak le a jelölésről.

Mindannyiunk számára feledhetetlen a találkozás Nagyvenyim templomkertjében, ahol az öt gimnázium közel száz öregdiákja gyülekezett és szeretettel simogatta a már közel negyven éve itthon nem láthatott fehér-fekete habitust, melyet Polikárp atya, generális apát, Károly atya zirci apát – nagyon sokan itt tudták meg,

hogy van zirci apát! – és Konrád atya, a házigazda plébános viseltek.

Azóta működnek a diákszövetség osztályai, ciszterci szellemű oktatás folyik négy visszakapott gimnáziumban, Zircen elindult a ciszterci élet, és már 12 fiatal ciszterci tett örök fogadalmat. – Érdemes volt újra kezdeni!

Találkozóink 2004-ban

65 évesek – (1931–1939) – 2004. szeptember 19-én Egerben hangulatos légkörben baráti összejövetel keretében ünnepelték 65 év előtti érettségük emlékét *Vajk (Wáger) Atanáz* osztályfőnök 1939-ben végzett még élő diákjai. Tárkányi László által szervezett találkozó a ciszterci templomban 10 órai szentmisével kezdődött. Ennek keretében az öregdiákokat Rácz Pelbárt atya kedves szavakkal köszöntötte. Meghatódva hallgattuk a kórusról felhangzó Ave Mariát, Valentin Kálmán osztálytársunk szerzeményét. Ezt követően a „fiúk” szokásos osztály-látogatás alkalmával elevenítették fel a diákkor eseményeit, emlékeztek meg a már nagy számban elhunyt osztálytársokról, tanárokról, – és még élő tanárukról *Divinyi Mihály*ról –, majd a temetőbe menve virágcsokorral keresték fel a ciszterci sírkertet s jelképként egyik osztálytársuk sírját. A találkozót kellemes hangulatban eltöltött közös ebéddel fejezték be, melyen elhunyt két osztálytársuk Molnár István és Gedeon József özvegye is részt vett, A találkozón részt vett az osztály 9 élő tagjából – Várhelyi (Ungár) Károly osztálytársunk betegsége miatt volt távol – 8 öregdiák: *Godó Vidor* (Miskolc), *Kiss László* és felesége (Eger), *Komár László* (Ózd), *Sárdy Lóránt* és felesége (Debrecen), *Somorjai István* (Miskolc). *Székely Tamás* és felesége (Budapest), *Tárkányi László* (Budapest), *Valentin Kálmán* (Eger). – Reméljük, hogy a jó Isten segítségével még újra találkozhatunk.

(*Székely Tamás*)

60 évesek – (1936–1944) – *Falubíró Győző* osztálya 2004. június 19-én tartotta 60. éves érettségi találkozóját Egerben. Hatvan éve 1944-ben március utolsó napján fejeződött be a rövid iskolaév. Ballagás nem volt, egy kis szünet után kezdődött az írásbeli (A magyar írásbelit jó egy órahossznyira légiriadó szakította félbe, amikor a nagyudvaron megközelíthető pincébe vonultunk.) A szóbeli vizsgák április közepén voltak, s az érettségi bizonyítványt április 23-án kaptuk kézbe. 54-en érettségiztünk, s ma 27 osztálytársról tudjuk, hogy megérte a 60. évfordulót.

A találkozóra 14 osztálytárs jött össze, többen feleségükkel.

10 óra előtt gyülekeztünk a templom előtt szép napos időben. Mostanában már évenként jövünk össze, de akadtak régebben nem látott arcok. A 10-es misét Ritter Marci egyedül celebrálta. A másik papunk, Kalapos Jóska ugyan ígérte, hogy eljön, de bizonyára közbejött valami. Csendes mise volt, orgonakíséret nélkül. A homíliában Marci a gyémánt-jubileumunkat méltatta. Nagy dolog ez, hiszen diákkorunkban még 50 éves találkozó is igen ritka volt.

A templomból kijövet lelkes fotózás zajlott (talán majd előkerül egy-két kép is).

Az iskolában a régi VIII-os osztályteremben jöttünk össze. Jobb híján Ritter Marcit neveztük ki „osztályparancsnoknak”, ő vette kezébe a névsort és a szokás szerint minden jelenlevő beszámolt az eltelt időről. A résztvevők: *Balla János* (Nagytálya), *Dobrányi László* és felesége Saci (Vác), *Fügedi István* (Budapest), *Grenda Andor* és felesége Terézke (Miskolc), valamint fia és menyee, *Horváth Lajos* (Jászapáti), *Kiss István* és felesége Éva (Soponya), *Lieszkovszky Gyula* és felesége Marcsi (Budapest), *Mohi György* (Tatabánya), *Oláh Gyula* és felesége Mandi (Budapest), *dr. Ritter Márton* (Németország), *dr. Sávoly Titusz* és felesége (Szigetszentmiklós), *Szemerédi Dénes* (Tatabánya), *dr. Szerdahelyi Ferenc* és felesége Nóri (Eger), *dr. Turcsányi Tibor* (Budapest),

A távollevők leveleit, üzenetét is meghallgattuk. Hírt kaptunk: Erényi Tibi beszámolójából – mely hangyányi betűkkel készült, és Lieszkovszkyné Marcsi olvasta fel – megtudtuk, hogy otthon eléggé helyhez kötöten éli életét, Földes Menyusról, aki az egri Szt. Vince kórház lelkésze, de szinte mozgásképtelen Ritter Marci számolt be. Intze Pista is csak telefonon jelentkezett, Nizzából Juhász Tibi küldött levelet, képeket és e-mail üzenetet, Kakuk Jenő szintén csak telefonon tudott jelentkezni, mivel beteg lába miatt mozgásképtelen, Kalapos Jóska levélben ígérte, hogy eljön, de sajnos nem érkezett meg. Reméljük nincs komolyabb baja. Kékesi Gyurka Kanadából írta: az idén nem kapott Egri leánykát, így nem tudott koccintani egészségünkre, Lőcsey Ivántól is kaptunk egy kedves lapot. Oláh Elemér telefonon jelentkezett, szemműtékek előtt áll, így nem jöhet el. Sági Lali Zánkáról telefonált: sajnos minden igyekezete ellenére sem tudta az utat vállalni szívpanaszai miatt, és utolsó pillanatban visszalépett. Sávoly Mikiről, ki Németországban él, bátyja Titi számolt be. Tavaly örültünk, hogy Székely Gyurka közöttünk volt. Idén levelét olvashattuk, mivel a találkozó időpontjában Pécsre kellett utaznia. Nem

vehetett részt a találkozón Tóth Feri, ki fiát látogatván Németországban, lábát törte, s a találkozó időpontjában Parádon volt rehabilitációs kúrán. Telefonon üdvözölt bennünket, mi meg jobbulást kívántunk neki. Nem tudott eljönni, bár nagyon szeretett volna Versényi Gyurka, a lábai hagyták cserben, igen nehezen mozog, ezért csak telefonon köszöntötte a jubiláló osztálytársait. Nem kaptunk hírt Morgós Jencitől, Szabó Gábortól, Tóth Albin-tól. Reméljük, egészségük valamennyire rendben van.

A régi Foglár kert melletti vendéglőben ebédeltünk. Ebéd után a társaság egy része Szerdahelyi Feriékhez ment egy kis kávéra és feleségének Nórikanak finom süteményeit kóstolhattuk, és még sokáig beszélgettünk.

Többek véleménye szerint jövőre is kíséreljük meg a találkozást.

(O.Gy.)

Falubíró osztályfőnök úr üzenete – 30 évvel ezelőtt

1938-ban jött Egerbe, a III. osztály főnöke lett. Mi voltunk az első tanítványai. 1944-ben érettségink után Bajára került. Az iskolában töltött hat év ezernyi szállal kötött össze bennünket. Találkozóinkkor – ez a 20. volt már – legtöbbit öt idéztük és kerestük. Sajnos csak 1964-ben, a 20. éves találkozón volt velünk. 1974-ben a 30 évesre már USÁ-ból, a dallasi apátságából küldte el magnószalagon ezt az üzenetét:

Ilyen hosszú elmúlt idő után nem is tudom, hogyan is szólítsalak benneteket. Így szeretném mondani: Kedves Fiaim! –, mert bár tíz évvel ezelőtt találkoztunk, büszkén láttam mennyire komoly emberré váltatok, mégis 30 év előtti utolsó iskolai évet élő fiatalágatokban éltek bennem. Néhányan közületek már nagypapák és azért így szólítalak benneteket: Igen Kedves Barátaim!

Örömmel szólok hozzátok. 30 év után is jóban vagytok, és sem egymásról, sőt a volt összes osztálytársatokról sem, sem rólam, sem tanáraitokról nem felejtkeztek meg. Ez jól esik nekem és mindnyájunknak. Örööm akkor lenne igazán nagy, ha köztetek és veletek lehetnék.

A 20 éves találkozónkon – ha emlékeztek még rá – mondtam, hogy megyek a nyár folyamán Amerikába, nővérem meglátogatására. Komoly szándékom volt, hogy ez csak látogatás lesz, és karácsonyra már otthon leszek. Komoly volt a szándékom, hiszen akkor már 57 évemben voltam, és ilyen korban elkezdni egy új nyelvet, pláne ezt a nehézségéről híres angol nyelvet, és egy új életet megszokni – öreg vagyok már hozzá.

Mégis másképp történt minden. Hosszú volna és nem érdekes elmondani, hogyan bátorítottak és hogyan alakult a dolog, de egy évi New Brunswick-i tartózkodás után 1965 július végén Irvingbe mentem és újra magamra vettem a rendi ruhát.

Irving egy rohamosan fejlődő város, egészen Dallas közelében. Irving szélső határán telepedtek le rendtársaim 1956-ban, rendházat építettek és egy iskolát. Preparatory school a neve. Ez hasonlít legjobban az itteni középiskolák közül a mi otthoni gimnáziumunkhoz. 33-an vagyunk ciszterci atyák, közülük kb. 12-en az University of Dallas-on tanítanak, a többiek a mi iskolánkban, ahol egyébként szép számmal vannak civil tanárok is. Három klerikusunk van, ezek már amerikaiak.

Ide érkezve Irvingbe elkezdtem az angolt tanulni, amiről kisült, hogy még nehezebb volt számomra mint gondoltam. S egyúttal zongorát is tanítottam az iskolá-

ban, s ez bizony eleinte elég nagy probléma és gond volt nekem.

Említettem, hogy a város szélén volt a házunk. Mondhatom, hogy volt, mert a város, a lakónegyedek már egészen közel jutottak hozzánk. Akkor nem volt semmi a közelünkben, mindenhová autóval kellett menni. Cigaretát még tudtak venni nekem, ha kértem, de borbélyhoz már magamnak is el kellett mennem. Ilyenkor kerestem valakit, ki megy a borbélyhoz, vagy ki vinne el oda. Végül is több év után el kezdem tanulni az autóvezetést és megszereztem az igazolványt. Mindjárt használhatóbb tagja lettem a Rendnek.

Most Fort Worth-ban vagyok. Ez egy félmillió lakosú város, nem messze Dallastól, egészen nyugatra. Már a harmadik éve, hogy itt vagyok. Apáturunk helyezett ide a Sister of Saint Mary of Namur nevű apácák lelkészének. A rend belga eredetű. Európában nincs is házuk, csak Angliában, Afrikában, Kanadában és itt Amerikában két provinciájuk. A déli provincia anyaháza van itt Fort Worth-ban és itt vagyok lelkész.

Sok féle a foglalkozásuk: középiskolában tanítanak, elemiben, egyetemen, plébánián dolgoznak, szegénygondozásban segítenek, ápolónők, ki mire készült. Az én dolgom, hogy misézek, meghallgatom gyónásaikat, vasárnap prédikálok. Ez úgy történik, hogy hétköznap megírom a szentbeszédet, és vasárnap felolvasom nekik. Miután anyaház ez, itt vannak az öreg, beteg, nyugalomban élő apácák. Többen már kilencvenen felül vannak. Ezeket is látogatom. Aztán az iskolásoknak is misézek néhány hétköznap. Itt a házuk mellett van az apácáknak 8 osztályos elemi iskolája és azok járnak ide misére. Ti. itt Amerikában az iskolások számára nincs vasárnap közös mise, szüleikkel mennek plébániájukon a misére. S ezért egy-egy hétköznap két-két osztály számára van mise. 11 óra után van a mise és utána ebéd. A gyerekek ¼ 9- kor jönnek és 3-kor vagy ¼ 4-kor mennek haza. Itt ebédelnek és a kisebbek ilyenkor meg szoktak hívni ebédre. Egy ilyen alkalommal – mivel már nagypapák is vannak köztetek – egy negyedikes kislány kérdezi: hány éves vagyok? Megmondom neki, és azt válaszolja: ó, akkor maga öregebb mint a nagypapám. Elég sok néger gyerek is jár az iskolánkba.

És még plébániára is járok néha vasárnap segíteni a misésésben. Aztán minden héten egyszer a rendházba is megyek vagy többször is, ha van rá okom. Ez nincs messze. A rendházunktól a mi házunkig 33 miles, kb. 52 km.

Ez az én munkám. Ez olyan munka, amit otthon is elvállalhatnak a nyugdíjasok.

Hogy hosszú ne legyenek: jól érzem magamat. Az apácák igen kedvesek. Gondomat viselik. Velük

étkezem reggel, délben és este. Ezek azok az alkal-
mak, mikor az angol nyelvet beszélgetésben is gyakorol-
lom. Mert nem sokat járok el hazulról. Alig van ismerő-
söm, azok is inkább magyarok. De szórakozásban is
van részem: ősszel és tél folyamán például 5–6 vonós-
négyes est is van Dallasban. Jobbára európai társasá-
gok játszanak. Így hallottam a híres orosz Borogyin-, a
cseh Smetana-kvartettet, a pesti Bartók-kvartettet
kétszer is. Mind a két városban igen felett zenei élet
van, opera előadások, s a főszereplők ilyenkor a New
York-i Metropolitánból valók.

Mondhatom egészen idészoktam. De be kell valla-
nom, valahogy súlyosabb, terhesebb ez az élet, mint
otthon volt. De úgy hiszem, vagy úgy érzem, hogy még
bírom, ha nem is mindig sikeresen.

Nagyon örülök, hogy együtt vagytok. Éreztétek jól
magatokat, erősödjete meg barátságban és szeretet-
ben. Isten áldása legyen mindnyájatokon és kedves
családotokon és még következő találkozókra is mind-
nyájan, szépen jöjjetek össze.

És most Atanázt kérem meg: Együtt voltunk novíciu-
sok, csak ketten maradtunk meg. Egerben is együtt
voltunk és mégis tíz évnél is hosszabb idő telik el, hogy
levelet váltanánk, pedig mindig jó társam volt. És így
megkérlek kedves Atanáz, szíveskedjél és vállald el
helyettem az osztályfőnökséget. Ilyen nagy fiúk osz-
tályfőnökének lenni már csak öröm és büszkeség.

Szervusztok! Isten áldjon mindnyájatokat!

58 évesek – (1938–1946) – Varga Bennó (I–VI.) és Károly Asztrik (VII–VIII.) osztálya – az idén is meghallot-
ták az Alma Mater hívószavát és július 3-án gyönyörű időben gyülekeztek templomunk előtt az 58. érettségi
találkozójukra.

Nagy örömmel köszönthettük egyetlen élő tanárunkat *dr. Kerekes Károly* ny. apát urunkat, aki *dr. Kovács
Endre* és *Erdődy Imre* osztálytársainkkal celebrálta a szentmisét. Imre barátunk szívünkhöz szóló beszéde után
kegyelettel emlékeztünk meg halottainkról és imádkoztunk beteg osztálytársaink gyógyulásáért.

A megszokottnál kevesebben voltunk jelen az idén: *dr. Bereckeai Ottó* feleségével, *Erdődy Imre*, *dr. Kovács
Endre*, *Madaras Sándor* feleségével, *dr. Molnár Béla* feleségével, *Pók Tibor* feleségével, *Szamosvölgyi Ferenc*,
Veres Tiborné. Betegség vagy fontos kötelezettségük miatt *dr. Kulcsár Kálmán*, *Mogyorósi Ottó*, *Póta György*,
dr. Sturm József, *dr. Törő Béla* nem tudtak eljönni. Nagyon hiányoztak.

A rendhagyó osztályfőnöki órát derűs közvetlenségével apát urunk vezette régi osztálytermünkben. Felidéz-
hettük a régi szép emlékeket, még jobban megismerhettük jelenlegi életünket, büszkélkedhettünk unokáink
sikereivel. A jó hangulatban elköltött finom ebéd után még sokáig elbeszélgettünk, majd a viszontlátás remé-
nyében búcsúztunk egymástól, bizakodva, hogy a most hiányzókkal is találkozunk jövőre az 59-en.

(Pók Tibor)

55 évesek – (1941–1949) 55. éves érettségi és osztálytársi találkozót tartottak 2004. június 5-én azok, akik
1941 és 1949 közötti időben tanultunk együtt a gimnáziumban, illetve érettségiztünk ott.

Örömünkre szolgált, hogy sokan, akiket a háborús évek egymástól elsodortak, és bár az érettségit nem együtt
értük meg, visszajöttek, hogy közösen emlékezzünk a régi diákéveinkre.

Találkozóinkat igazán ünnepivé tette, hogy felkérésünket elfogadta, a 10 órakor kezdődő szentmisét celebrálta
dr. Kerekes Károly apátúr és *Hervay Levente* tanár úr, akiknek ezúttal is köszönjük a hosszú úttal együtt járó
fáradtságukat, és hogy az utána levő programon is végig velünk maradtak.

A találkozó tehát 10 órakor kezdődött, és a két ciszterci atyán kívül két osztálytársunk Varga Béla és Zsurkai
János vett részt a szentmise bemutatásán, melynek keretében apát úr szólt az ünneplőkhöz.

A templomi megemlékezés után a gimnáziumba mentünk, ahol az egynapos találkozó szabta rövid idő csak
kevés lehetőséget adott a beszélgetésre. Itt Hervay tanár úr emlékeztetett a régi szép időkre, és adott tájékozta-
tást a rend jelenlegi helyzetéről, illetve legfőbb gondjáról a személyi nehézségekről.

Az egybegyűltek a jelenléti íven egyhangúan szavazták meg, hogy ezután minden évben tartsunk találkozót.

A ciszterci hagyományoknak megfelelően a tantermi találkozó után felkerestük a Hatvani temetőt, ahol né-
hány kedves tanárunk és osztálytársunk is nyugszik. Ezt követően került sor a program utolsó rendezvényére, az
érettségi bankettünk helyszínén a szépasszonyvölgyi Tulipánkertben egy közös ebédre.

Bár az étkezés közben elkezdett cseperegni a medárdi eső, ennek ellenére az összejövetel reméljük senkinek
sem okozott csalódást, és mindenki örült a viszontlátásnak.

A találkozón részt vettek: *dr. Bánházi János*, *vitéz Botár Sándor*, *Bene István*, *Böjthe László* és felesége, *Fikár
László*, *Homonnay Tibor*, *dr. Kékesy Tibor*, *dr. Kovács Géza* és felesége Svájból, *dr. Kovács Jenő* és felesége,
Ladányi Jenő, *dr. Lakatos István* és felesége, *Nickl Károly* és felesége Hollandiából, *dr. Póta Béla* és felesége,
Szalmási Pál, *dr. Szamosvölgyi Ottó*, *Szedlacsek József*, *Székely György* és felesége, *Varga Béla*, *Zsurkai János*.

Kimentették magukat betegség és más elfoglaltság miatt: *Fecske László*, *Gyulai György*, *Molnár László*,
Pozder Miklós, *dr. Tanyi László*. Reméljük legközelebb velünk lesznek 2005 tavaszán. (Dr. Póta Béla)

CISZTERCI DIÁKOK VOLTAK...

Besznyák István Széchenyi-díjas akadémikus

Egerben is, Budapesten is az idősebb és a „fiatalabb” ciszterci öregdiákok jól ismerik, szeretettel emlegetik. Kedves egyénisége „családi hagyomány”. Eredményes életútját örömmel mutatjuk be a mai ciszterci diákoknak is.

A Ciszterci Rend Szent Bernát Gimnáziumába, hat éven át jártál, s még egy évet a Gárdonyiba, majd a Dobóban érettségiztél. Meglehetősen zaklatott évek, de bizonyára maradtak máig is élő emlékeid, élményeid az iskoláról, tanáraidról és az akkori diákéletéről.

Drága emlékü szüleim 1942-ben írtak be a Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumába. Osztályfőnököm dr. Lékai Lajos volt, aki – rendtársaival együtt – rövid idő alatt nagyon jó kis osztályt alakított ki a különböző családi háttérrel és iskolai előképzettséggel rendelkező fiúkból. Sajnos ő pár év múlva több társával együtt az USA-ba került. Új osztályfőnökünk Kádár Antal tanár úr volt, aki folytatta osztályunk „összekovácsolását”. Szellemi fejlődésünk mellett fizikai fejlődésünkre is gondot fordított az iskola. Rédei tanár úr szerető gondossága és szakértő útmutatásai nyomán a szertorna volt fizikai fejlődésünk legfőbb eszköze. Megtanított akarni, a sikertelenséget is elviselni, újra talpra állni és elérni a kitűzött célt. Így sikerült lólengésben országos ifjúsági bajnokságot nyerni.

A szerzetesrendek feloszlata után a Gárdonyi Géza Gimnáziumban, majd a Dobó István Gimnáziumba került osztályunk. Ott is érettségiztünk 1950-ben.

Az 1950-es év. amikor érettségiztél eléggé „zűrös” időszak volt. Gondolom családi tradíciót követve választottad az orvosi pályát. Esetleg pár szóval beszélnél az egyetemi évekről is. Érdekelne bennünket tudományos pályafutásod, szakterületed.

A gimnáziumot kitűnő érettségivel végezve – elsősorban édesapán hatására – az orvosi pályát választottam. 1950-ben felvételt is nyertem a Budapesti Orvostudományi Egyetemre, amelyet 1956-ban summa cum laude minősítéssel végeztem el.

Egyetemi tanulmányaim során egyre jobban tudatosodott bennem az addig még csak inkább „atyai példaként” munkáló érzés, hogy a beteg emberen való segítség olyan magasztos feladat, amely ki tudja tölteni érdeklődésem területét, ambícióimat, későbbi pályámat. Tanáraim példáját látva úgy ítélt meg, hogy a klinikai tudás megalapozásához az elméleti ismeretek átlagosnál magasabb szintű elsajátítása elengedhetetlen feltétel. Jó sorsom úgy hozta, hogy

az Egyetem I. sz. Kórbonctani és Kísérleti Rákkutató Intézetébe kerülhettem demonstrátornak IV. éves koromban. Ez az Intézet tárháza és szinte „gyűjtő helye” volt sok olyan orvosnak, akik szorgalmukkal, képességükkel példát mutattak a velük dolgozó fiataloknak. Az intézet tanszékvezető professzora, Baló József példaképe volt a tudományt hihetetlen precizitással, ambícióval, „tisztá kézzel” művelő tudósoknak, aki mindennapi példájával nevelte a gondjaira bízott fiatal tehetségeket, akitől szakmaszeretetet, szorgalmat, ambíciót, tudományos igényességet magas szinten lehetett tanulni. Az Intézet szelleme mintegy „katalizálta” az ott dolgozók gondolatait, ténykedését. Közülük többen váltak a legkülönbözőbb elméleti és klinikai szakterületek prominens képviselőivé hazánkban és külföldi egyetemeken is. Az I. Kórbonctani és Kísérleti Rákkutató Intézetben eltöltött, közel 6 év úgy vélem meghatározó szerepet játszott szakmai pályafutásom alakulásában.

A kórbonctani szakorvosi képesítés megszerzése után az Egyetem IV. Sebészeti Klinikájára kerültem, ahol 1960-1977 között mint gyakornok, tanársegéd, majd adjunktus dolgoztam. Ez a Klinika ideális hely volt ahhoz, hogy a fiatal sebész elsajátíthassa az operatív szakma területeit (általános sebészet, érsebészet, szívsebészet, mellkassebészet) olyan vezetők mellett, akik a szakma megfelelő területeinek elismert képviselői voltak. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy tőlük sokat tanulhattam, mind szakmai, mind emberi vonatkozásban. 1977-ben az Országos Onkológiai Intézet Sebészeti Osztályának osztályvezető főorvosává neveztek ki. Ezt a statust 1997-ig töltöttem be, az utolsó 9 évben mint az Intézet klinikai főigazgató helyettese is ténykedtem. 1992-97 között a Klinikai Onkológiai Tanszék tanszékvezető professzora voltam.

Szakmai pályafutásom sok elismeréssel járt 1963-ban és 1989-ben Markusovszky díjjal, 1989-ben Balassa-, Krompecher-, Markhot-, 1997-ben Pro Pathologia-, 1999-ben Genersich emlékéremmel, ugyanezen évben Szabó György díjjal tüntettek ki. Állami kitüntetések közül 1995-ben a Köztársasági Érdemrend Tiszti fokozatával, 2001-ben Szent-Györgyi díjjal, 2002-ben Széchenyi-díjjal jutalmazták munkásságomat.

Hosszú ideig oktattál az egyetemen. Bizonyára kialakult a véleményed: a középiskola hogyan készítheti fel legjobban diákjait az egyetemi eredményes elvégzéséhez? (Számunkra a gimnázium egy klasszikus értelemben vett általános műveltség – kétségkívül ebben a humanista ismeretek domináltak – megszer-

zését jelentette, mellyel bátran kezdhettünk bármilyen területen.) Tapasztalataid alapján mit ajánlasz a mai középiskolának (tanároknak, diákoknak)?

A fiatalság nevelésében, oktatásában évtizedeken át vettem részt. Több, mint fél évszázad alatt összegyűjtött tapasztalat áll rendelkezésemre, mégis nehezen tudnám megfogalmazni azt, mi szükséges ma ahhoz, hogy valaki jó orvosná váljon, sok öröme legyen ezen a pályán és sok fájdalmat tudjon enyhíteni, sok könnyet tudjon letörölni, sok elcsüggedt ember lelkében tudja újra felkelteni az öröm érzését. Az a tanítás, kiképzés, amelyet a középiskolában szeretett tanárainktól kaptunk, számomra – visszanevezze a pályám végén – úgy érzem optimális volt. Ugyanezt napjainkban így csinálni – nem tudom jelenthetne-e ugyanilyen eredményt? A világ annyit változott – s nem is mindig előnyére, nézetem szerint. Nem vagyok benne biztos, hogy a „régii nevelés” boldoggá tudná-e tenni napjaink fiataljait. Engem azzá tett, de a ma fiatalságával szemben támasztott követelmények, elvárások annyira másnak tűnnek, mint a „mi időnkben”, hogy abszolút érvényű tanácsot adni nem tudok... Remélem a ma és a jövő fiataljai megtalálják azt az utat, amelyet követve ők, családjaik és a jövő társadalma is boldog lesz,

emberibb, humánusabb, mint sokszor ma látjuk. Ez inkább csak remény és mint az angolok mondják „wishful thinking” részemről, mintsem bizonyosság.

Hogyan telnek ma napjaid? Egy pár szóval beszél-nél erről.

Bár több éve nyugdíjban vagyok, körülményeim, szakmai lehetőségeim olyanok, hogy folytathatom sebészi pályámat. Ez ma is örömet ad, leköt, s kitölti szabad időm jelentős részét. Tudományos munkásságom ma is sok örömet okoz számomra – remélem az olvasók számára is. Mint a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, s a Semmelweis Orvostudományi Egyetem professor emeritusa megbecsülésben van részem, s úgy érzem, képességeimhez mérten segíteni tudom a jelen és a jövő egészségügyének fejlődését, családom boldogságát – amíg Teremtőm ezt akarja.

Köszönjük, hogy készségesen válaszoltál kérdéseinkre. Ciszterci családunk nevében is jó egészséget és a további munkádhoz Isten segítségét kérjük.

(Oláh Gyula)

ENDRÉDY VENDEL zirci apátra emlékezve *a Magyar örökség díj átvételekor*

Vendel apátúr „nevelő munkásságát és emberi helytállását” méltatva postumus *Magyar örökség* díjat kapott, melyet *d.r. Kerekes Károly ny. zirci apát* vett át a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében szeptember 25-én tartott ünnepségen. Az ekkor elhangzó méltatást (laudációt) Károly apátúr készítette.

A Sopron megyei Fertőendrédén született 1895. január 19-én ötgyermekes földműves család első szülöttjeként. Soproni bencés gimnáziumi érettségije után a győri szeminárium növendéke, ahonnan püspöke a budapesti Központi Szemináriumba küldi. A teológia mellett különösen a matematika és a fizika titkai érdekelték. Sok önálló kísérletet eszel ki, ebből egyszer a Központi Szeminárium fürdőszobájában majdnem baja is kerekedett. Az Egyetem Természettudományi Karának vendéghallgatójaként ekkor ismerkedett meg a budapesti Ciszterci Tanárképző Főiskola matematikus-fizikus növendékeivel. Ez sorsdöntő volt életében. 1917. augusztus 14-én lépett a Ciszterci Rendbe. Ettől kezdve a szentbernáti „konverzió” – a mindenestől

Károly apátúr vette át az emléklapot

Isten felé fordulás – programját élte halála pillanataig: visszafordulni, és visszafordítani minden erőnkkel a világot, és benne mindenk előtt az embert, a teremtő Isten képére és hasonlatosságára, égő és világító szövétnekként.

1919. december 28-án szentelték pappá. Tanári diplomájának megszerzése után egészen apáttá választásáig, 1939. március 18-ig, a Rend budapesti Szent Imre Gimnáziumának matematika-fizika tanára, végül igazgatója.

Rendkívüli elméleti tudását lenyűgöző gyakorlati érzékkel tudta hasznosítani például az építészet terén. Első ízben a budai Szent Imre Gimnázium építéskor adta ennek ékes bizonyosságát, amikor a tervező és kivitelező mérnökkel konzulációs szakmai tudását felmutatva vett részt a maga korában valóban kiemelkedő építészeti alkotásban. Ugyanez mutatkozott meg a testvéri intézetnek számító szomszéd Szent Margit Intézet építéskor. És csak természetes, hogy ezután a többi rendi gimnáziumunk (Székesfehérvár, Pécs, Baja) felújításában is.

Mindezek a kiválóságai azonban eltörpülnek pedagógiai tudása és gyakorlati nevelői rátermettsége, de főként a volt tanítványai szívében ma is élő, az egészséges humort sohasem nélkülöző, de lényegében halálosan komoly követelményeket állító, érett emberre formáló tanári képességei mögött.

Mélységes hitű szerzetesi lélek volt. De tanórákon sohasem „jámorkodott”. Ma is fülembé cseng egy-egy mutatós kísérlete után a hatalmas termetű ember gyermeki örömet felragyogtató szava: „Látjátok, az anyag tudja a fizikát, és teljesíti a beléirt örök törvényeket!” – Majd kis szünet után hozzátette halkabban: „Nem úgy, mint egyes értelmes lények.” – Közben jelentőségteljesen nézett ránk. Nem tartott kegyes előadásokat családról, szülői és testvéri

szeretetről. De osztályról osztályra, szájról-szájra járt X. Y. diák rossz feleletével kapcsolatos nagyon emlékezetes egyik komoly megjegyzése: „Fiam, tudod, mit érdemelnél ezért a szégyenletes szereplésedért! De én ma, Édesanyám neve napján, szekundát nem írok be senkinek. Ül le!” – Nagy csend. A diák úgy szólván megsemmisült, az osztály pedig egy felejthetetlen élménnyel gazdagodott. (Ez november 19-én történt, Szent Erzsébet napján.)

Ismeretes, hogy a szerzetesek szétszórátása után 1950. október 29-én a nyílt utcáról rabolta el őt az ávó. Koholt vádak után 14 évre ítélték. Megszégyenítő kínzások közepette többször verték félholtra... 1956 végén rövid időre kiszabadult. Majd újból börtön... 1957 augusztusában „szabadul”, kijelölt kényszertartózkodási helye a pannonhalmi Öreg Szerzetesek Otthona. Itt élt 1981. december 29-éig, szent halála napjáig.

„Visszapillantás” c. legutolsó feljegyzésében írta: „Az első, amit ebben a visszapillantásban megállapítok az, hogy nem adnám oda hatévi börtönélet szenvedéseit semmi földi kincsért. Valami óriási értéktöbbletet kaptam. Kijártam a legmagasabb «főiskolát», kezembem a diplomája, s rajta a pecsét: több emberiség... A második, amit megállapítok, hogy minden szemét, ringy-rongy ember is lehet fény, örök fény, ha egyszer rásüt Isten napja, és felszabadítja gonoszága borzalmas terheitől. Ezért nem tudok én haragudni senkire megbántóim, kínzóim közül, senki gonosz emberre. Szeretnék értük imádkozni úgy szívből, igazán, hogy megtérjenek, jó emberek legyenek.”

Ennyit mondhat volt Mesteréről röviden egy tanítvány:

Kerekes Károly

85

Ahogy a hitoktatás újra kezdődött...

Iskolánkban negyven év után a 300 éves jubileumkor, 1989 májusában láthattuk újra a fehér-fekete habitust. A tantermekben erre még két évet kellett várni. Dr. General Veronika, dr. Molnár Miklós diáktársunk kedves felesége aktív résztvevője volt ennek az eseménynek. Köszönjük, hogy emlékeit velünk megosztotta.

A Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziumának 1948-ban történt államosítása után a hittanoktatás megszűnt az intézetben. A szerző tanúja volt a

hittanítás több mint negyvenéves szünet utáni újrakezdésének.

1981-ben gyermekgyógyász szakorvosként az egri Gárdonyi Géza Gimnázium és Óvónőképző Szakközépiskola orvosa lettem. (Később iskola- és ifjúság-egészségügyből is szakképesítést szereztem.) A városban sokan tudták, hogy ez a tanintézmény a Ciszterci Rend gimnáziuma volt „azelőtt”. Én férjemtől – dr. Molnár Miklóstól – tudtam, aki 1947–48. tanévben volt az iskola tanulója. Hervay Levente tanár úr volt az osztályfőnöke az általános iskola VI. osztályában. (A gimnázium alsó tagozatát akkor már általános iskolává minősítették.) Megcsodáltam a

patinás főépületet, gyakran végigjártam az ódon folyosókat, olvastam az ott elhelyezett Pro Patria márványtáblákon az I. és II. világháború áldozataivá lett egykori diákok neveit. A város nagyjainak: Gárdonyi Gézának, az ékesszóló Szvorényi Józsefnek, Berze Nagy János néprajztudósna emlékéét őrző táblák előtt szívesen állodgáltam.

Ebben az időben, a „létező szocializmus” napjaiban (a nyolcvanas évek elején) még javában tartott a pártállami diktatúra, amit most „puha” diktatúrának szokás mondani, de minthogy az oktatás és nevelés stratégiai jelentőségű terület, az iskolában ez a „puhaság”, az engedékenyséég nem volt érezhető. A tanárok és az alkalmazottak többsége az állampárt tevékeny tagja volt. Nagy igyekezettel akarták a tanulókat jó szocialistává nevelni. A városi és megyei KISZ szervezetek számos vezetője és munkatársa ebből az intézményből került ki. Azonban meg kell hagyni, hogy az oktatás magas színvonalon állt. Az iskola sok diákja nyert tanulmányi versenyt, és az egyetemekre, főiskolákra felvettek aránya országos hírűvé tette a gimnáziumot.

Lassan eljöttek a fordulatot hozó évek, leomlott a berlini fal, a kommunista eszmerendszer, a társadalmi, gazdasági, politikai gyakorlat megbukott Európában. Hazánkban is bekövetkezett a rendszerváltozás. Engedélyezték a szerzetesrendek működését, az egyházak visszaigényelhették volt ingatlanjaikat és intézményeiket.

Amikor az iskolai hittantanítás törvényesen lehetővé vált, a Ciszterci Rend úgy döntött, hogy a volt – és visszaigényelt – iskolájukban ők fogják a hittanoktatást végezni. Erre a feladatra az a rendtársuk vállalkozott, aki Egerből származott, ebben a gimnáziumban érettségizett, akkor nagytétényi plébános volt, és rendszeres katekétikai továbbképzést tartott a hittanárak számára. Igen: *Keszthelyi Ferenc Jeromos*, a későbbi váci püspök jött hozzánk a keresztény katolikus hitet terjeszteni.

Mivel férjemet, de mondhatom egész családunkat több évtizedes barátság fűzte Keszthelyi – „Kefe” – atyához (és édesanyjához), természetes volt, hogy a gimnáziumban tett első látogatása alkalmával először engem keresett meg az iskolai rendelőmben. Miután elhelyezte csomagját, felvette a rend fehér- fekete habitusát, és némi üdítőktől felfrissült, az is magától értetődött, hogy elkísértem az igazgatói irodába és a tanári szobába, hogy a bemutatkozásnál segítségére legyek. Ez 1991 tavaszán történt, a tanév második felében.

Az orvosi rendelő az épület Csiky Sándor utcai végében van, nagy távolságra az igazgatói irodától. A

hosszú úton – számomra máig felejthetetlen – csodálkozást és meghökkenést váltott ki a folyosókon tartózkodó tanulókból és tanárokból a társaságomban haladó „különös” reverendát viselő atya látványa. A tanári szobában már az iskola igazgatója – dr. Nagy Andorné – mutatta be Keszthelyi Ferenc plébános urat a tanári karnak és az alkalmazottaknak, mint hittanoktatót. Udvariasan fogadták, de a teremben érezni lehetett – a többnyire volt MSZMP tagokból álló testület részéről – némi megrökönyödést. („Hogyan lehetséges ez? Hát ide jutottunk?”) Az igazgatónő kivételes intelligenciáról és imponáló diplomáciai érzékről tanúságot téve jórészt feloldotta a feszültséget, amikor rövid üdvözlő beszédében kifejezte reményét a hitoktató atya és a tanári kar zavartalan együttműködésére vonatkozóan. Keszthelyi atya bemutatkozásképpen elmondta, hogy ő hazajött, hiszen ebben az iskolában tanult, itt telt a fiatalága. Kifejezte, hogy jelenlétével nem akarja megzavarni a gimnázium és a szakközépiskola működési rendjét, és egyáltalán, minden ártó szándék távol áll tőle. Utalt arra, hogy a Ciszterci Rend vissza akarja kapni iskoláját, kijelentette: senkit nem kívánnak elküldeni, készek együttműködni mindenkivel, aki az új tulajdonost elismeri és elfogadja. Beszédének végére – közismert egyszerű, őszinte, és meggyőző fellépésének köszönhetően – a légkör megenyhült körülötte.

Ettől kezdve Keszthelyi plébános úr hetenként Egerbe utazott (vonaton), és két egymást követő napon az iskola hitoktatásra jelentkező – egyre növekvő számú – tanulóinak hittant tanított. Természetesen délután, a hatodik-hetedik tanítási órában. Szállást, étkezést a szemináriumban (Teológiai Főiskola) kapott. A messziről járó hittanárnak bázisa eleinte az iskolaorvosi rendelő volt, ám minthogy a „tanártársak” rövid idő alatt megkedvelték és befogadták, hamarosan íróasztalt kapott a tanári szobában.

Nagy örömmel figyeltem, mint változik meg az őt körülvevő, kezdetben bizalmatlan légkör egyre barátságosabbá. Közvetlen modorával, kapcsolatteremtő képességével, nem utolsó sorban kedves humorával elérte, hogy megkedvelték, sőt tiszteletnek és népszerűségnek örvendhetett.

1992 tavaszán, püspökké szentelésének szertartására az iskola társasutazást szervezett Vácra, és ez alkalmából a tanári kar egy szép – püspöki – miseruhával ajándékozta meg.

Dr. General Veronika

Ne arra törekedjünk, hogy önmagunkat megvalósítsuk, hanem értékeket valósítsunk meg magunkban.

Palos Bernardin

AZ ÖNNEVELÉSRŐL – *Dr. Palos Bernardin OCist*

A húsvéti számunkban emlékeztünk iskolánk volt igazgatójáról születésének 100. éves fordulóján. Egy rövid értekezésének közreadásával szeretnénk bemutatni őt, akinek „mindene volt a nevelés elméletben és gyakorlatban egyaránt – ahogy egy róla szóló írásban olvashattuk. Ez az értekezése volt az utolsó írása, mely a *Független Székesfehérvár* c. lap 1992. áprilisi számában jelent meg.

„Kemény beszéd ez! Ki fogadhatja el?” (Jn 6 60) – kérdezhetjük ebben az „önmegvalósító” világban. – Hisszük, hogy sokan!

Minden nevelés célja, hogy gyermekeinkből, fiataljainkból érett személyiségek váljanak, akiket a mindennapi szóhasználatban jellemes embereknek szoktunk nevezni. Erre törekszik minden szülő is. Legtöbbször öntudatlanul, ösztönös szülői érzülettől vezetve, kevesebben azonban tudatosan is, különösen akkor, ha maguk is eljutnak a személyi érettség szintjére és fokára. Ezt a szülői törekvést szolgálja – minden rendezett családi otthonban – a gyermeknevelés. Ez a nevelés a csecsemőkorban, – sőt már az anyaméhben – kezdődik, és tart a gyermek szellemi és erkölcsi önállósulásának az idejéig, ami a húsz-huszonéves korban következik be.

A huszonéves életkorban lényegében befejeződik a heteronom nevelés, amit a szülők, nevelők otthon és az iskolában végeznek. Az autonóm nevelés, az önnevelés kora kezdődik, ami valójában életre szóló

feladat. Régi pedagógiai alapelv, hogy a gyermek érettségének fejlődésével csökkenjen a nevelő részéről a külső ráhatás, és adjon helyet fokozatosan a gyermek önállósodásának, mindaddig, amíg az magatartását az életben helytálló módon alakítani tudja. A továbbiakban az önnevelés veszi át a jellemalakítás és a jellemformálás feladatát, itt merül föl a kérdés, hogy „mi az önnevelés?”

Önmagunkat nevelni azt jelenti, hogy megtanulunk önmagunk fölött uralkodni, önértékeinket korlátok közé szorítani, saját nemtelen és alacsony ösztöneinket és hajlamainkat legyőzni, rossz szokásokon és téves eszméken felülkerekedni, és ily módon magunkat az erkölcsi és szellemi értékek szolgálatába állítani. Azaz: szubjektív önmagunkat valós értékek szolgálatába állítani. Úgy is mondhatnám, hogy az önnevelés a nevelésnek az a formája, amelyben a nevelés alanya és tárgya azonos, vagyis, ahol a nevelés tipikus két pólusa egybe esik.

Eközben a legfontosabb feladat az önuralmat megtanulni, és magatartásunk alapvető vonásaként gyakorolni. Az önuralom az emberi magatartás egyik legnemesebb jellemzője, amely méltán vált ki irántunk elismerést és tiszteletet. Az önuralom előkészítő iskolája az engedelmesség. A kisgyermekkel szemben megelégedhetünk a külső engedelmességgel, az ún. „szófogadással”. A serdülő és ifjúkorban azonban meg kell nyernünk a fiatal „belső hozzájárulását”. Ezért az első esetben a szigor, a tekintély és a szeretet együttes hatására törekszünk, a későbbi korban azonban a szülői tekintély és szeretet mellett kevésbé a szigor alkalmas az engedelmesség elérésére, mint inkább a belátás megnyerésére kell törekednünk. (Mint partnert kell a fiatalat meggyőznünk!) Figyeljünk arra, hogy tekintélyünket a fiatal szemében saját személyünk tisztelete váltsa ki. A serdülő is csak annak a tekintélyét fogadja el, akit tisztelni lehet!

Jelentős szerepük van az önnevelésben az erkölcsi értékfogalmaknak is. Ha valaki nem szokta meg, hogy tettei megítélésében erkölcsi ideálokhoz igazodjék, az nem tanulja meg, hogy a rossz és erkölcsileg kifogásolható csábításoknak, kísértéseknek ellenálljon, és azokat legyőzze. Ezért önnevelési feladat a kifogástalan szokások, beszéd- és magatartásmódok begyökereztetése, és az erkölcsi érzék és finomság elmélyítése. Napjaink mindenféle durvaságának elkerülése csak helyes értékítéletek alapján lehetséges. Az erkölcsi belátás érvényesítése szilárd jó szokásokat feltételez, amelyeket önként és szabad elhatározásból kell a fiatalnak magáévá tennie. Saját magát kell önként valamilyen körbe, csoportosulásba beillesztenie, amely segíti őt helyes magatartásának a megőrzésében. (Cserkészlet, vallásos csoportosulások.)

Eközben persze meg kell küzdenie az emberi természet animális erőivel, a mindig jelentkező erkölcsileg alacsony rendű ösztönökkel, és hajlamokkal. Ezekkel szemben csak az önnevelésben

Ezekkel szemben csak az önnevelésben megszerzett erkölcsi erők, felfogások, fogalmak és elvek segítenek győzelemre. Megoldást ebben az önnevelő küzdelemben csak akkor talál a kibontakozó személyiség, ha képes erős akarattal szembeszállni a lehúzó erőkkel. Ezért fontos megtanulnia a személyi hangulatai és indulatai fölötti önuralmat, és nem szabad önmagát sem elkényeztetnie, sem önző módon túlbecsülnie. Mivel az emberi természet féktelen hajlamai kifogyhatatlanok, azért van szükség az önuralom állandó gyakorlására és erősítésére.

Mindenesetre szükséges, hogy a fejlődő egyéniség alaposan ismerje önmagát, és képes legyen önmagát helyesen megítélni. Az önismeret elsajátítása azonban nem könnyű feladat, mert az önszeretet állandóan akadályozza. Minél korábban segíteni kell a gyermeket hibáinak, gyarlóságainak felismerésében és abban a törekvésében, hogy azok fölött úrrá legyen. A katolikus ember számára ilyen korai segítséget nyújt a rendszeresen és jól végzett szentgyónás, amelyben rádöbben erkölcsi fogyatékoságaira. Persze gyónásunkban nem szabad felületessé lennünk és csak a durva hibákra figyelünk, hanem az önvizsgálatnak ki kell terjednie mindennapi életünk és magatartásunk egész szövevényére, az emberekkel és dolgokkal való kapcsolataink teljes körére. Ez az önmagunknak állandó szemmel tartása lesz az önnevelés legtermékenyebb talaja, mert belőle fakad a vágy és törekvés az erkölcsileg megalapozott igazság után. Ez segít hozzá az alapossághoz, tisztességhez és becsületességhez, a munka, hivatásteljesítés és emberközi kapcsolatok bonyolult szövevényében.

Hasonló segítséget nyújt az önneveléshez a mindennapi lelkiismeretvizsgálat. Aki megszokja, hogy esténként szembenéz önmagával, és felteszi magának a kérdést, hogy milyenek kell lennie, az erősíti magában az akaratot, hogy ráleljen a lelkileg eredményes útra és azon előrehaladjon. Semmi sem kényelmetlenebb ugyanis, mint önmagunk elé tárni az igazságot, mert ez belátásra és változásra kényszerít. A pszichológusok általános véleménye szerint az embernek időt kell találnia az önismeret alkalmaira. Az agyonhajszolt ember ugyanis nem képes elmélyedni és felfedni sikereinek és vagy kudarcainak az okait, mert ezek mélyen el vannak rejtve a felület és látszat alatt, amit külső viselkedésünk eltakar. Már korán hozzá kell szoktatni a gyermeket, hogy naponként rendszeresen végezzen önvizsgálatot önmaga megismerésére. Ha ennek az önvizsgálatnak az eredményét a fejlődő fiatal rendszeresen vezetett naplójában rögzíti, akkor – sok pszichológus véleménye szerint – biztosan haladhat az önismeret megvalósítása felé vezető úton.

Az önnevelés problémája szinte megoldhatatlan lenne, ha nem állna az ember rendelkezésére valamilyen eszköz, amivel az önnevelésre bizonyos fokig rákényszerítheti magát. Ez az eszköz a kötelességteljesítés. Akit rá tudunk nevelni arra, hogy kötelességszerű feladatait önként vállalja és teljesítse, azt

hozzáségítettük ahhoz, hogy az emberélet mindenfajta változatában megőrizze belső világa egyensúlyát és nyugalomát. Ugyanakkor olyan tagjává válik a családnak és társadalomnak, aki megbízható, és azért biztosan lehet szavaira és helytállására számítani és építeni. A megbízhatóság hiánya (a megbízhatatlanság) napjaink nemzedékének sajnálatosan jellemző vonása. Pedig megbízhatóság nélkül nem szavahihető az egyes ember, és széthull minden családi és társadalmi közösség, mihelyt külső vagy belső körülmények veszélyeztetik.

A tudatos jellemnevelésnek van még egy másik célja is, aminek az elérése nélkülözhetetlen az eredményességben. Ez pedig a szolgálat szellemének az elsajátítása. Az egész önnevelés csak akkor lehetséges, ha képesek vagyunk – személyes hajlamainktól függetlenül – önmagunkat valamely erkölcsileg magasabb cél szolgálatába állítani. Ez a cél szolgálhatja egyéni boldogságunkat, a harmonikus családi életet, más emberek testi-lelki javát, vagy irányulhat tágabb közösségek, eszmények vagy kultúrjavak szolgálatára. Nemcsak a magam, családom vagy a társadalom javáért vethetem be minden képességemet és szellemi, fizikai erőmet, hanem eszmék és ideálok szolgálatában is felégethetem magamat. Szolgálni lehet az igazságot, a művészetet, Isten országát, egyházam és hazám javát, sőt a szenvedő emberiséget is. Aki mindezt nem önrétekből, hanem elsősorban az önzetlen és odaadó szolgálat szellemétől indítva vállalja, az etikai ösztönzésű önnevelés eredményességéről tesz tanúságot. Ha az anyagi hasznosságon és az egyéni sikereken túlmenően és azokon felülkerekedve vállalja az egyes ember a közösség valódi javát, akkor bizonyosságot tesz arról, hogy önnevelése következtében gyarapodott személyi érettsége. Azaz: el fogja érni, hogy egyénisége fejlődése szempontjából többre értékeli a személyes szellemi-lelki javakat minden anyagiasságnál, az önzetlenséget és erkölcsi függetlenséget pedig ösztönvilága vágyaitól és törekvéseitől. Ha az emberek majd megértik azt, hogy a szilárd, erkölcsileg megalapozott jellem és érett személyiség nemcsak a közösség „érdeke”, hanem az egyéni életsiker és boldogság nélkülözhetetlen feltétele, akkor fog minden emberi közösség – adott esetben a magyar társadalom – az igazi fejlődés útjára lépni.

Az ilyen társadalomban az egyes ember felelősnek tudja magát házassága sikeréért, gyermekei életútjának eredményességéért, sőt népének, nemzetének felemelkedéséért is. A felelősségvállalás az erkölcsi értékekért és az emberi közösség javáért, az egyéni önnevelés legértékesebb gyümölcse.

Befejezésül egy gondolat azoknak a szülőknek, akik úgy tapasztalják, hogy gyermekük – talán már a személyi érettség küszöbére jutott fiuk vagy lányuk – kudarcot vallott az önnevelés útján. Tudnunk kell, hogy az ember számára az önnevelés lehetősége mindig – még előrehaladottabb korban is! – nyitva áll. A pszichésen egészséges alkat mindig képes olyan döntő elhatározásra, amelyek az életutat korrigálják,

sőt új, helyes irányba vezetik. Amit keresztény értelemben „megtérésnek” nevezünk, az – Isten kegyelméből és saját jóakarató erőfeszítéseink következtében – botlások, tévedések és bukások után

is lehetséges, az ember, a hívő ember életében. Ezért az önnevelésnek mindig van – nemcsak lehetősége, de értelme és eredménye is!

RÉDEI tanár úr hagyatékából

Ez év márciusában írt levelében ígérte tanár úr, hogy visszaemlékezéseiből majd küld a Fehér/Feketébe való részleteket. Sajnos erre már nem kerülhetett sor, de kedves felesége szíves készséggel hívott, hogy válogassunk a hagyatékából. Így került kezembe az 1942 júniusában tartott „*Testnevelési bemutató*” meghívója. Bizonyára szép emlékeket idéz fel sokunkban Vajon mi lett a kosárlabda meccs eredménye? –

Két remek karcolatot is találtam abból.

MEGHÍVÓ.

A
CISZT. R. EGRI SZT. BERNÁT GIMNÁZIUMÁNAK
WERNER ADOLF-SPORTKÖRE
1942. évi június 25-án, kedden délután
1/2 6 órakor az iskola nagyudvarán tartja
1941/42. iskolai évi

**ÜNNEPÉLYES
TESTNEVELÉSI BEMUTATÓJÁT.**

Erre T. Címet tisztelettel meghívja
A GIMNÁZIUM IGAZGATÓSÁGA.

MŰSOR:

1. Felvonulás. Hymnus.
2. Közös szabadgyakorlatok. (IV., V., VI., VII. o.)
3. Talajtorna. (I., II., III., IV. o.)
4. Medicinlabda-dobások. (VI. VII. o.)
5. Közös szabadgyakorlatok. (I., II., III. o.)
6. Korlátakadémia. *(En is tornáztam)*
7. Nemzetek labdája. (IV. o.)
8. Váltóverseny. (I., II., III. o.)
9. Svédszekrényugrások. (V., VI., VII. o.)
10. Féltek-e a vadembertől? (I. o.)
11. Kosárlabda. (VI., VII. o.)
12. Díjkiosztás. Szózat. Elvonulás.

Belépődíj nincs. Kötelező műsormegváltás 80 fillér.

Névrokonság

Egerben a Kaszinó utcában volt egy élelmiszerbolt, ahol könyvre vásároltam. A bolt tulajdonosa egy eredetileg prágai cseh asszony, a Busák műszerész felesége, boldog volt, ha bementem az üzletbe, mert velem csehül beszélgethetett.

Egyszer azt mondja nekem, tanár úr, maga elég sovány; ezentúl mindennap átküldök magának finom tízórait az iskolába; az inas majd mindig leadja a portán.

Én erről meg is feledkeztem.

Kb. két hét múlva megkérdezi tőlem a Busákné: na, hogy ízlik a tízórai, amit mindennap átküldök?

Én semmiféle tízórait nem kaptam – feleltem.

Pedig az inas mindennap leadja a portán; tessék csak utánanézni – mondja Busákné.

Kiderült, hogy a tízórait a portás mindig vitéz Rédei Gerőnek vitte fel, aki azt hitte, hogy a konyháról küldik és mindig jóízűen elfogyasztotta.

Ezzel függ össze második halálhírem.

Hiába volt Rédei Gerő jóval idősebb, hiába volt „vitéz”, és hiába járt reverendába, amikor meghalt, sokan azt hitték, hogy én haltam meg és csodálkoztak, amikor megláttak.

Varga Bennó

Ki ne emlékezne rá!– Amilyen humort nem ismerő volt Palosúr, az igazgató, olyan kedves, sziporkázóan szellemes és jó kedélyű volt Bennó, a papkolléga.

Egy osztályozókonferencián Pallosúr gyanakvóan azt mondta: nem gondolják kolléga urak, hogy túl jó az eredmény? – Mire Bennó félhangosan megjegyezte: botrányosan jól tanítunk! Nagy lett a nevetés, de arcunkra fagyott a mosoly, amikor megláttak. az igazgató viccet-nemismerő ábrázatát.

Egyszer Pallosúr nekem osztott ki egy könyvet azzal, hogy a legközelebbi konferencián ismertessem. Úgy látszik próbára akarta tenni szellemi képességemet. A könyvben főleg a lányok vallás-erkölcsi neveléséről volt szó.

Alaposan felkészültem, és a beszámolóim is elismerést váltott ki. Pontosan emlékszem ismertetésem befejező szavaira: ...mert csak így nevelhetünk Istennek-tetsző ifjúságot.

Varga Bennó ezt így módosította: ...Istennek és embernek tetsző ifjúságot.

Amikor Palosúrat Pécsre nevezték ki királyi főigazgatónak, távoztában az egri Háza hagyományozta a saját tulajdonát képező, 14 domborműből álló kálváriáját, melyek a klauzúra egyik folyosóján függtek a falon sorjában. Varga Bennó csak annyit jegyzett meg: jól csinálta! Ő megdicsőül, és a Kálváriát itt hagyja nekünk.

Bennóhoz örömmel jártam hospitálni. Sziporkázó órai emlékeztetéseket. Éppen ezért a tanulók is feszülten figyeltek. Változatos humorral magyarázott és felelt.

Csak egyetlenegy mondata a rengeteg közül: Amikor egy kisebb növésű diákja rosszul felelt, Bennó a maga egyéni humorával csak annyit mondott: Ül le! Embernek kicsi vagy, számárnak nagy!

Varga Bennó szellemes megjegyzései egy egész könyvet töltenének meg.

Sírok, hol tanáraink nyugszanak

Többször is elhangzott kívánság összejöveteleinken: jó lenne összeírni tanáraink temetkezési helyét, ezeket ismerve bizonyára többen felkeresnék. Követve a budai testvérlepunk példáját, mi is összeállítottuk az 1934–1948 között végzett, ill. 1948-ban a Szent Bernát gimnáziumba járó osztályok elhunyt tanáraink névsorát, feltüntetve születési és halálozási adataikat, és sírjuk helyét. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a neveket abc sorrendben közöljük.

Ebben a felsorolásban a ciszterci rendi tanárainkat találhatjuk. Szeretnénk hasonló összeállítást készíteni világi tanárainkról is.

Név	Születés	Halálozás ideje	Sírhely
Ágoston Julián dr.	1909. 08. 29.	1969. 03. 18.	Budapest, III. Jó pásztor templom altemplomja
Baghy Osvát	1898. 05. 01.	1957. 12. 09.	Székesfehérvár, Ciszt. templom sírboltja
Baksa Kristóf	1894. 07. 18.	1935. 07. 14.	Zirc, Ciszterciek sírkertje
Bartók Egyed dr.	1884. 12. 24.	1959. 12. 29.	Pannonhalma
Deáki (Dörfler) Sándor dr.	1904. 11. 23.	1997. 08. 20.	Budapest, Farkasréti temető
Erdélyi Guidó	1893. 05. 14.	1984. 05. 20.	Székesfehérvár, Ciszt. templom sírboltja
Evetovics Kunó dr.	1898. 03. 03.	1971. 10. 27.	Zirc, Ciszterciek sírkertje
Falubíró Győző	1908. 11. 10.	1975. 06. 04.	Dallas, Calvary Hill temető, USA
Ferenczy Csaba	1920. 05. 17.	1999. 02. 19.	Dallas, USA,
Gonda Keresztély	1902. 02. 04.	1953. 01. 16.	Endrőd
Hegyi Kapisztrán	1904. 02. 22.	1992. 03. 06.	Zirc, Ciszterciek sírkertje
Kádár Antal	1904. 09. 10.	1975. 05. 05.	Miskolc
Kalász Elek dr.	1905. 10. 05.	1974. 05. 20.	Tornaszentandrás
Károly (Peszeszér) Asztrik	1895. 11. 05.	1958. 06. 12.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja
Kürti Menyhért dr.	1875. 07. 29.	1949. 06. 03.	Budapest, Kerepesi temető
László Vince dr.	1902. 02. 27.	1977. 01. 15.	Mezőfalva
Lékai Lajos dr.	1916. 02. 04.	1994. 07. 01.	Dallas, USA
Mészáros Ervin	1897. 11. 30.	1977. 03. 21.	Székesfehérvár
Palos Bernardin dr.	1904. 03. 23.	1992. 05. 14.	Székesfehérvár, Ciszt. templom sírboltja
Pataki Vidor dr.	1901. 02. 19.	1973. 10. 05.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja
Rássy Paulin	1883. 08. 04.	1954. 08. 06.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja
Rédey Gerő, vitéz	1881. 09. 02.	1945. 03. 23.	Eger, Hatvani temető, Ciszterciek sírboltja

Név	Születés	Halálozás ideje	Sírhely
Révész Amadé dr.	1888. 12. 29.	1962. 04. 16.	<i>Székesfehérvár</i>
Richter Mátyás	1865. 02. 16.	1951. 07. 02.	<i>Budapest, Rákoskeresztúri temető</i>
Sántha Olivér dr.	1900. 07. 30.	1973. 12. 01.	<i>Szekszárd</i>
Simonyi (Scherk) Marián	1909. 12. 06.	1978. 11. 07.	<i>Bácsalmás</i>
Szabó Tihamér	1894. 07.11.	1979. 04. 24.	<i>Pannonhalma</i>
Szekeres Fábián	1884. 01. 15.	1963. 11. 17.	<i>Városlőd</i>
Takács Gusztáv	1908.	1935. 07. 14.	<i>Budapest, Kerepesi temető</i>
Tobákos Kilit	1901. 05. 07.	1974. 04. 07.	<i>Pannonhalma</i>
Tóth Ev. János dr.	1898. 11. 15.	1950. 06. 19.	<i>Zirc, Ciszterciék sírkertje</i>
Unger Barnabás dr.	1879. 05. 03.	1960. 06. 19.	<i>Zirc, Ciszterciék sírkertje</i>
Vajk (Wáger) Atanáz	1908. 02. 22.	1991. 02. 13.	<i>Zirc, Ciszterciék sírkertje</i>
Varga Bennó	1895. 07. 17.	1964. 03. 31.	<i>Eger, Hatvani temető, Ciszterciék sírboltja</i>

Requiescant in pace!

A felsorolásban nem szereplő tanáraink adatait nem ismerjük:– *Hodász Erik* (1920. 01. 17. –?), *Kelecsényi Gábor Ákos dr.* (1919. 05. 30. – 1990.), *Maróti Jenő* (1919. 09. 12. –?), *Székely Artur* (1900. 04. 30. –?), *Tóth Taszilo* (1903. 09. 10.–?). Aki tud rájuk vonatkozóan adatokat, kérjük, közölje.

hírek...hírek...hírek...

- **SZENT BERNÁT ÜNNEP ZIRCEN** – Augusztus 19-én a majdnem teljesen felújított bazilikában *Kerekes Károly* apát, *Hervay Levente*, *Monostori Bánk*, aki Dallasból jött haza ünnepelni, *Maróti Arnold* atyák álltak hatvan évvel pappászenteletük után a zirci oltárnál. Zircnek 1944-ben 21 újmisése volt, három évfolyamot szenteltek három napon a rendkívüli idők miatt. A koncelebrációt vezető főpát bevezetőjében ismertette az 1944-ben történeteket és utalt a szentpáli tanra, hogy "hűséges az Isten: ő hívott meg Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe" (1Kor 1, 9). A szentbeszédet Tóth Ipoly atya mondta. A szentmise keretében novíciusunk beöltözésekor a *Titusz* nevet kapta.

- **PAPSZENTELETÉS A ZIRCI BAZILIKÁBAN** 2004. június 24-én Keresztelő Szent János születésének ünnepén dr. Szendi József ny. érsek atya pappá szentelte *Pop Sándor István* és *Virth Ferenc József* atyákat.

- **ERŐSÍTÜK KAPCSOLATUNKAT MAI ISKOLÁNKKAL** címmel felhívást küldtünk tagságunknak, csekket is mellékelve. Eredményeképpen 111 000 Ft gyűlt össze az alapítványi számlánkon. Köszönet az adományozóknak!

A célkitűzéseinek megfelelően az elmúlt tanév záróünnepén az iskolavezetőségének javaslata alapján *Juhász Katalin* 10.B, *Török Éva* 11.A és *Várady Nóra* 12.K osztályos tanulóknak 20–20 ezer Ft jutalmat adott át dr. Kerekes Lajos diákszövetségünk alelnöke. A tanulók példát mutató, keresztény szellemiségű életvitel mellett kitűnő tanulmányi eredményükért, a versenyeken eredményes szereplésükért érdemelték ki a diákszövetség jutalmát.

A kapcsolaterősítést szolgálta dr. Kovács Endre elnökünk beszélgetése a tanári kar diákszövetségünk célkitűzései iránt érdeklődő tagjaival. Közülük az iskolai év elején nyolcan léptek közénk. Nagy jelentőségű ez, mivel a remélt folytonosságot szolgálja a régi és a mai iskola között.

Reméljük, hogy a mai ciszterci gimnázium végzős fiataljai is megtalálják a felénk nyújtott kezét. Segítségét jelentenek ebben az iskola tanárai, akik most diákszövetségünk tagjai lettek.

- **KÖSZÖNET A NAGYLELKŰ ADOMÁNYOKÉRT!** – Diákszövetségünket támogatták adományukkal: *Gödl Károly* (1951) – 10 000Ft, – (1944) – 5 000Ft, – (1947) 150 USD, – (1947) – 175USD, *N. N.* (Franciaország) – 100EURÓ

- **MEGJELENT A GIMNÁZIUM 2003/04 ÉVKÖNYVE** – pontosabban az egri *Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium* évkönyve az iskola fennállásának **315.** tanévérben. Szép kiállításban, színes borítóval, fedőlapján a zirci kongregáció címerképével. A 244 lapból álló kötetben hű képet kapunk az iskola életéről, a diákok iskolai tevékenységéről.

**A GÁRDONYI GÉZA
CISZTERCI GIMNÁZIUM,
SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

ÉVKÖNYVE

a 2003/2004. iskolai évről

A beköszöntőben Polikárp főapátúr szól a diákokhoz.

Iskolánk ciszterci múltját ez évben két igazgatónról szóló emlékezés idézi. Születésük 100. éves évfordulóján *dr. Palos Bernardin*ről *dr. Kerekes Károly* ny. apátúr, *dr. Hegyi Kapisztrán*ról pedig *dr. Kilián István* professzor diáktársunk írásait olvashatjuk. *Dr. Debreceni Sixtus* már az iskolánk államosítása után került az egri konventbe. 50 éve történt mártír halála alkalmából róla szól Csák György tanár úr írása.

Megtudhatjuk, hogy a 795 diákot 56 állandó, 12 óraadó tanár oktatja, a kollégiumban 6 nevelő tanár segíti a diákokat, de ezenkívül a két intézményben – az iskolában és a kollégiumban – a folyamatos munkát 28 irodai és technikai dolgozó segíti.

Megtaláljuk minden osztálynak a névsorát, egy közös osztályképet és egy-egy oldalnyi beszámolót az iskolai évben történetekről. Vannak vastag- és dült betűsök is – a régi évkönyvek hagyományának folytatásaként. Az osztályzatokról csak statisztikai adatok szerepelnek.

A nappali tagozaton (mert van esti és levelező tagozat is) összesen 25 osztálya volt az iskolának ebben a tanévben: a már negyedik éve elindult 8 osztályos gimnáziumnak egy-egy, a négy ill. öt osztályos gimnáziumnak és szakközépiskolának pedig 21 osztálya. Az osztályok átlagos létszáma 32. A legkisebbek az 5. – ez megfelel a régi I. osztálynak – a legnagyobbak a 13. osztályba jártak.

Az életkép c. fejezetben több mint 60 oldalon található a tanév krónikáját. Így pl. *október 18-án* volt az újonnan belépő diákok – az 5- és a 9-esek – fogadalomtétele. (Ezen Diákszövetségünk képviselői is részt vettek.) Olvashatunk a már hagyományos karácsonyi koncertről, vagy a május 8-i ballagásról is. Végig kísérhetjük a tanév eseményeit, sok képpel, hangulatos beszámolókkal.

Az érettségiről és az érettségizőkről külön fejezet szól. Ez évben a nappali tagozaton 5 osztályban összesen **144** fő érettségizett. Láthatjuk az érettségizett osztályok tablójának képét is, és közli az évkönyv az érettségi írásbeli tételket. Megtalálhatjuk több tanár és Pelbárt házfőnök atya érkezését és diákok érdekes írásait, valamint a külső előadónak évközben a diákok részére tartott színvonalas előadásait.

Helyet kapott az évkönyvben a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályáról szóló beszámoló, benne – a hagyományokhoz híven – az érettségi találkozókra részt vevők felsorolása.

A „Értesítő” végén most is, mint régen, érdekes statisztikákat találunk az iskola életéről. Egy érdekes adat: a tanulók 33%-a lakik Egerben, 26%-a kollégista és 39%-a(!) bejáró. Jó képet mutat az egész intézetre vonatkozó 4,10-es tanulmányi átlag.

Érdeklődéssel vettük kezünkbe iskolánk legújabb Évkönyvét, örültünk a szép és gazdag eredményeknek. Köszönjük a gondos munkát a szerkesztőnek, *Kovács Ottó* tanár úrnak

• **FELÉPÜL A PRIMUSZ!** Örömmel láthatjuk, hogy a még 1901-ben kiépített primusz-udvart ismét kialakítják iskolánkban. Már állnak az oldalfalak, készül a patinás kapu. Úgy tudjuk ismét itt lesz az iskola bejárata. – Ez volt a felsősök udvara tízpercekben, és itt ballagtak a végzősök... Köszönjük, hogy egy „tégla” ismét a helyére került.

• **NAGY MENYHÉRT MÓJZES** atya, volt egri házfőnökről az utóbbi hónapokban többször is hallottunk aggasztó híreket. Egerben sokan, különösen a vasárnap 8 órás mise hívei nagy szeretettel emlékeznek rá. Hívei és tisztelői egészségi állapotának javulásáért imádkoztak a március 21-én tartott szentmisén, melyet Veres Árpád pápai prelátus diáktársunk mutatott be. Emlékeztetett rá, hogy mint a Szent Erzsébet Kollégium igazgatója, rendházfőnök négy évig képviselte a Rendet Egerben. Közvetlen kapcsolatot alakított ki a misére járó hívekkel, beteget látogatta, igazi közösséget teremtett. Részesévé vált Eger kulturális életének, személyében érezhettük a ciszterciak újbóli jelenlétét, így látták ezt a város lakói is, hiszen Palos Bernardin, Hegyi Kapisztrán után a fertálymesteri testület tagjai közé választotta. Tagjai is megjelentek százáncos köpenyükben. *(v. Bartha István)*

• **CISZTERCI ALAPÍTVÁNY** a SZJA 1%-ából 2004-ben 65 514 Forinttal részesedett. Köszönet azoknak, akik segítettek

• **TÁRLATOK, KIÁLLÍTÁSOK...**

Molnár József 1943-ban végzett festőművész diáktársunk újabb kiállítását májusban a Budapest-Köbánya-i Pataki házban láthattuk. A május 14-i megnyitón sok ciszterci öregdiák vett részt.

Tilless Béla 1951-ben végzett festő- és szobrászművész diáktársunk tárlata szeptember közepén nyílt a Budapest IV. kerületi Synergion irodaház galériájában. Ezt a kiállítást október 22-ig tekinthetjük meg.

• **CISZTERCI ÉJSZAKA** címmel érdekes műsort hallgathattunk a Kossuth Rádióban augusztus 8-án éjszaka. *Hervay Levente* zirci alperjellel és *Brückner Ákos Előddel* a budai ciszterci Szent Imre templom plébánosával, valamint *Valter Ilona* régésszel, 4 ciszterci monostor – bélapátfalvi, pásztói, szentgotthárdi és a bátaszéki – feltárójával beszélgetett a műsor vezetője. Levente atyától hallottuk, hogy negyedszázad alatt mintegy 400 ciszterci apátság emlék helyet járt be a világban, és jövőre is készül több külföldi ciszterci monostorban kutatni. Ákos Előd atya évről évre buszkirándulásra viszi híveit, megismerni Európában a ciszterci „gyökereket”. Ez évben már a kilencedik utat járták. Nem „fömmüsoridőben” hangzott el ez a beszélgetés, de mégis örömről szól, ha a ciszterciekről hallunk a rádióban.

H A L O T T A I N K

Diáktársunk, akinek halálhíréről értesültünk:

Pallavicini Károly (1939) – Bécs

Requiescat in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál *Tóth Kamill*, 3300 Eger, Vallon u. 33. tel.:(36) 429 642 ill. *Oláh Gyula*, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A tel.:(1) 386 2295 vagy E-mail: olah@hcbc.hu – címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE alapítója és kiadója a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya
3300 Eger, Széchenyi utca 17.

Megjelenik ez évben Húsvét, Veni Sancte és Karácsony idején
Felelős szerkesztő: Oláh Gyula

Nyilvántartásba véve 2.9.1/571/2004. szám alatt.